

Skogforvaltning i Norge

-sett fra en feltbiologs hverdag

Steinar Vatne

Naturvernforbundets skogkonferanse 31.1.2025

Først: Hva er det jeg driver med?

- Utdanna økolog
- Småbruker og skogeier
- Naturkartlegger siden 2009
- Bransjeforeningen for naturkonsulenter (BFN): styremedlem, skogutvalget

Hva er det jeg driver med?

- Målretta, detaljerte artskartlegginger
- Dokumentere verdifulle (ukjente) skoger
- Rådgiving: langsiktig bevaring av skognatur
- I felt: stort fokus på å finne rødlista arter og de mest verdifulle skogmiljøene
- Laventusiast. Kan ellers karplanter, en del vedboende sopp, og litt moser og jordboende sopp
- Skogprosjekter med støtte fra bl.a. Naturvernforbundet og Statsforvaltere/Miljødirektoratet
- Kartlegging i fbm. Frivillig vern for Miljødirektoratet
- Konsekvensutredninger: Vannkraft mm.
- Ellers: Prøver så godt jeg kan å lage PowerPoint-presentasjoner!

Kjempebarkbille (NT), gammel granskog

Granfyllav (EN), regnskog

Fossenever (VU), regnskog

Hva er det jeg driver med?

Kartleggingsmidler fra Naturvernforbundet
(2022-2025)

Eksempel: Sanddalen: Elvekløft i Lierne,
gammel kontinental granskog, ukjente
verdier

23 rødlistearter påvist i 2023.
(+10 rødlistearter i 2025)

Taigabendellav (EN), huldrenål (EN),
grandråpelav (EN)

En av to kjente forekomster av
Sclerococcum protothallinum i Norge!

(Nå i verneprosess)

Fossefiltlav (EN) med parasitten *Sclerococcum protothallinum* på
flomberg i Sanddøla.

Hva har skjedd de siste 30 åra?

Et utdrag:

1999 – DN Håndbok 13

2001 – MiS – Miljøhensyn i skogbruket

2003 – Frivillig vern

2014 – Revisjon av DN13

2014 – Innføring av Natur i Norge (NiN)
Miljødirektoratets instruks (MI)

Utfasing av DN13

2021 – Ny skogvernmetodikk (NiN-basert)

2025/27 – Ny rødliste for naturtyper/arter

2025/26 – Revisjon av skogvernmetodikk

1999 -Direktoratet for naturforvaltning håndbok 13 (DN13)

- Fokus: spesielle/sjeldne/viktige skogstyper og trua arter
- Enkel inndeling
- All verdifull natur kunne kartlegges!
- Ingen begrensninger på faglige vurderinger!
- Naturverdi A, B eller C vurdert av kartlegger – enkelt forståelig for alle
- Åpent, lett tilgjengelig informasjon fra kartlegginger
- Lett å etterprøve
- Brukervennlig for forvaltning og kartleggere
- **Breitt forankra** (kommunene, fylkesmennene, fylkeskommunene, Vegdirektoratet, Kommunenes Sentralforbund, Norges Skogeier forbund, Norges Landbrukshøgskole (NLH); nå: Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB), Norsk Institutt for Jord- og Skogkartlegging (NIJOS), Norsk Institutt for Skogforskning (NISK), Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Statskog, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA), Universitetet i Oslo og Norges Jeger- og Fiskerforbund).
- Eksterne deltakere i gruppa har vært: Frode Bye Miljørådgivning, Miljøfaglig utredning, NINA, Planteforsk (nå: Bioforsk), Siste Sjanse (nå: Biofokus), Vitenskapsmuseet og Wergeland Krog Naturkart)

2001 – dd.

Miljøregistrering i skog (MiS)

- Skogbrukets egen metode,
- Utforma av NIBIO
- Enkel inndeling
- Kartlegging gjøres ifbm. skogbruksplan
- Indirekte: arter tenkt bevart basert på kartlegging av livsmiljøer
- I praksis ingen artsregistreringer
- Bommer på artsrike skoger
- Ingen verdisetting, og
- Bestemmer sjøl hva som hogges
- Uheldig rolleblanding?

1. Stående død ved
2. Liggende død ved
3. Rikbarkstrær
4. Trær med hengslav
5. Eldre lauvsuksesjoner
6. Gamle trær
7. Hule lauvtrær
8. Brannflater
9. Rik bakkevegetasjon
10. Bergvegger
11. Leirraviner
12. Bekkeklofter

 Glommen Mjøsen Skog SA · Følg
18 · 1

Etter at skogbruket begynte å hogge flater og plante for rundt 100 år siden vokser skogene i Norge mye bedre enn før 🌲🌲🌲 Samtidig har en rekke ulike miljøhensyn de siste 30 årene forbedret det biologiske mangfoldet i skogen 🍄🍄🍄

Dette var blant temaene professor i skogfag ved [Universitetet i Innlandet - Forskning](#). Hanne Sjelie, tok opp da hun holdt frokostforedrag om hogstflater på [Lillehammer bibliotek og litteraturhus](#) i morges.

Skogforskeren ble også intervjuet på NRK i forbindelse med foredraget – hør innslaget via lenken i kommentarfeltet 🎧

An aerial photograph showing a tennis court with a green surface and a red border. The court is surrounded by a dense forest of tall trees. To the left of the court, there are several small buildings and a parking area. A red line or path runs along the edge of the forest. A small green light or marker is visible on the right side of the court.

- Bare 14% av den verdifulle skogen fanges opp av MiS
- Lignende tall fra UiO, NINA, og NIBIO
- Underkartlegging av høyproduktiv skog og lavlandsskog (2% vs. 22% forventet)

Sannsynlig gammel boreal regnskog med trua arter

Ingen arter og naturtyper kartlagt

Ingen (offentlig) kunnskap om hva som gikk tapt.

NRK 29.1.23: Varslet om oversette miljøverdier i skog, NRK dro for å sjekke.

2003-dd. Frivillig vern

- Ment å være mindre konfliktfylt
- Erstatter «tvangsvernet»
- Skogeier melder inn egen skog, får engangserstatning
- Mål om 10% vern. Går raskere enn før, men fremdeles treigt
- Metodikk basert på DN håndbok 13: 2004-2020: over 2500 skogområder kartlagt
- (inkl. paralell temakartlegging – bekkekløfter, kalkskog, edelløvskog, regnskog, fuktskog + +)
- Fylkesmann og direktorat prioriterer områder for vern basert på
- Verdi og avgrenser verneverdig areal, og mangelanalyse som feltkartlegger har gjort.
- Etter hvert mer fokus på lavlandsskog og produktiv skog

2014 – Revisjon av DN håndbok 13

- Faglig sterkere metode
 - Fremdeles enkel inndeling og brukervennlig
 - Hele fagmiljøet godt involvert: Direktoratet i samarbeid med forskere og kartleggere
 - NiN (1.0) tas for første gang i bruk, kun til å beskrive vegetasjon.
-

2014-2023

Innføring av Natur i Norge (NiN)

Miljødirektoratets instruks (MI)

utfasing av DN håndbok 13

- Komplekst og svært omfattende beskrivelsessystem
 - Skal kunne beskrive all natur - generelt mye interessant og bra, men mer krevende å sette seg inn i og bruke i forvaltning
 - Grunnlag for Miljødirektoratets ulike kartleggingsinstukser (MI) (2016-dd)
 - Skal være mer verdinøytralt, objektivt («motsats» til DN13)
 - «Naturkvalitet» ikke «naturverdi»
 - Mye kunnskap om natur oversett eller forbigått i stillhet
 - Biologens rolle og mulighet til å utøve sitt yrke er redusert
 - Ikke tillatt å bruke visse ord og mindre bruk av faglige (subjektive) vurderinger.
 - Etter over 10 år: fremdeles vanskelig å få naturen til å passe inn i NiN og Miljødirektoratets kartleggingsinstruks
 - Unntak ikke mulig.
 - Alle involverte fagmiljøer er klar over det, men opptrer konformt
 - (Gradvis utfasing av DN håndbok 13, men fremdeles regna som helt nødvendig i visse tilfeller)
-

2021- Ny skogvernmetodikk

- Nå basert på NIN, ligner mer på MiS
- Men ikke sammenlignbart med hverken DN13, MI eller MiS
- Skal fremstå som mer objektiv, mindre avhengig av kartleggers subjektive vurderinger.
- Mindre bruk av kartleggerens kompetanse og erfaringer, både i felt og i metodeutviklinga
- Opparbeida kunnskap om natur tilsidesettes
- Opparbeida verdsetting- og prioriteringsmetode tilsidesettes. Ingen avgrensning og verdsetting av verneverdig areal .
- Verneanalyse flytta fra feltbiolog til statlig forvaltning.
- Svakere og mindre presist beslutningsgrunnlag
- Har SF og MDir kompetanse til å vurdere områdene med mindre og dårligere informasjon fra kartlegger?

VEILEDER

Instruks for naturfaglige registreringer i skogvernarbeidet

Versjon (1-2022)

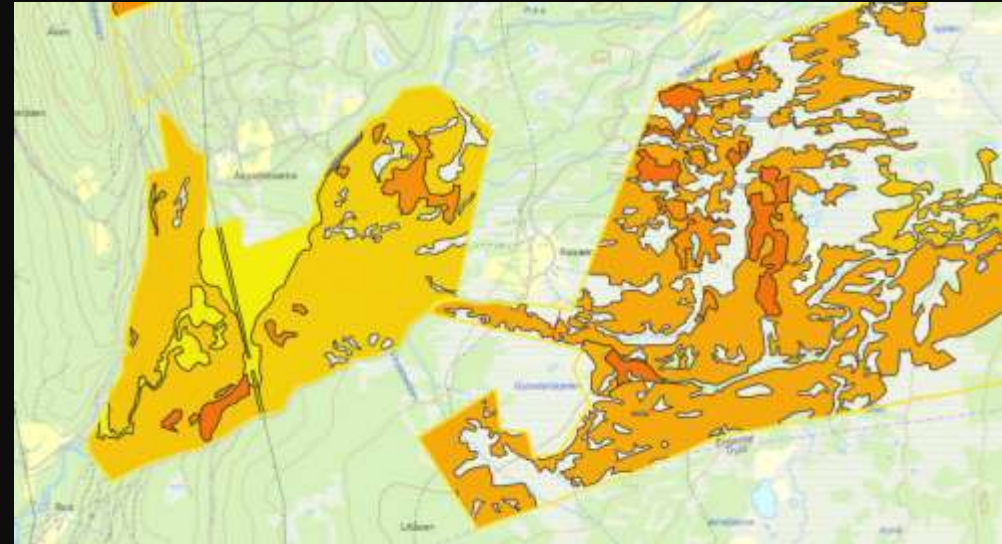
Værstadvjeller	Norne	525	**	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Luberg-Linfjell	Norne	6954	**	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Diplingsfjellet	Kviteseid	966	**	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Morkvassjuvet NR (utvidelse-Flåvatn)	Kviteseid	4410	***	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Finndalajuvet, Finndalstveit	Pyresdal	1336	***	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Husefjell	Norne	2249	**	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Lytingsdalen NR (utv.)	Nissedal	-	-	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Storås	Seljord	705	**	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Grysdalen NR (utv. Ånds)	Kviteseid	1582	***	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder
Brokfjell NR (utv.)	Kviteseid	14341	***	Frivilligvern 2020	2020	Vis	Via bilder

Viser 1 til 10 av 2568 lokaliteter.

Forrige 1 2 3 4 5 ... 257 Neste

2021- Ny skogvernmetodikk

- Uklart: Viktig og uviktig skog blandes sammen
 - De mest verdifulle og spesielle skogtypene passer ikke inn i systemet
 - Samtidig: Uviktig og middels skog får høy score
 - Automatisk generert vernescore basert på gjennomsnittsverdier – ukjent utregningsmetode
 - Rødlista arter: ikke med i vernescore – nedprioriteres, risiko for undervurdering
 - Uviktig og lite verdifull skog får middels og høy score - vernes
 - Verneverdig skog scorer lavt, havner nederst i bunken / vernes ikke
 - Mindre treffsikkert skogvern
-

Røfella, Engermarka i Trysil.

Jf. Statsforvalter og Glommen skog takket Miljødirektoratet nei til det lavereliggende området til venstre: ei stor elvekløft med fosserøykskog og fosseenger, sterkt trua arter. Samtidig ja til gammel fattig fjellskog i øst.

Grunn: Høyere score i Skoganalyse i fjell-skogen. Etter befaring med Statsforvalter og kartlegger endret direktoratet syn, og områder er nå i verneprosess.

2021- Ny skogvernmetodikk

- Skogvernbudsjettet brukes til vern av feil skog og uviktig skog
 - KLD: Mdir skal begrense «statens tilbud om erstatning for skog med lav skogbruksmessig lønnsomhet og for skog med moderat verneverdi, slik at man oppnår optimal effekt av ressursbruken i skogvernet.»
 - Kartlegger bruker mye tid på å registrere urelevante egenskaper i felt
 - Uklart kunnskapsgrunnlag til Statsforvaltere – bestiller 2-3 tilleggskartlegginger
-
- Skogvernet kunne vært mye mer kostnadseffektivt

Foto: Rein Midteng

2025/26- Revidert skogvernmetodikk

Bakgrunn:
Norges mest erfarne skogkartleggere: årlige varslinger om svakheter og mangler i skogvernet (2021-2026)

Miljødirektoratets prosess :

- Hastverksprega, svakt faglig metodearbeid
 - Ikke ønskelig å diskutere og forbedre
 - Reelt bidrag fra kartleggere ikke ønskelig
 - Fagmiljøer får ikke samarbeide
- KLD-føringer om treffsikkert og kostnadseffektivt skogvern – Miljødirektoratet følger ikke opp
- Bekymra for kvaliteten på skogvernet: Ingen tegn til forbedring. En samla bransje trekker seg fra arbeid med ny skogvernmetodikk, ber KLD rydde opp.

Bransjeforeningen for naturkonsulenter

Dato: 05.01.2026

Klima- og miljødepartementet
Naturforvaltningsavdelingen

BFN trekker seg fra arbeidet med ny skogvernmetodikk

Vi viser til Miljødirektoratets pågående revisjon av kartleggingsmetodikken for skogvern, igangsatt i 2025. Bransjeforeningen for naturkonsulenter (heretter BFN) varsler herved at kartleggeres ressursgruppe trekker seg fra arbeidet med den nye skogvernmetodikken.

BFN representerer 24 virksomheter innen naturkartlegging og har som formål å fremme kunnskapsbasert og ansvarlig utredning. Våre medlemsbedrifter har over 20 års erfaring med skogvernkartlegginger, deriblant hvordan metodikken fungerer i praksis med hensyn til å fange opp og verdsette verneverdig skog. Da den boreale skogen er ett av Norges største terrestriske økosystemer og en sentral del av naturmangfoldet, er det viktig at forvaltningen av disse områdene bygger på et solid kunnskapsgrunnlag i tråd med Naturmangfoldloven. Arbeidet med skogvern må sikre at biologisk mangfold, viktige naturkvaliteter og aktuelle verneområder fanges opp og vurderes grundig.

Årsaken til at BFN nå henvender seg til KLD er gjentatte kommunikasjoner til Miljødirektoratet i arbeidet med skogvernmetodikken. BFN stilte seg delta som formell part i dette arbeidet i tråd med vårt samfunnsansvar for naturforvaltningen. Vi har i dag et godt samarbeid med Miljødirektoratet og opplever normalt dialogen som konstruktiv og bærekraftig. Vi hadde tilsvarende åpen dialog i revisjonsarbeidet. Ressursgruppen opplever mulighet til å bidra i den pågående prosessen.

BFN er sterkt bekymret både for revisjonsprosessen og for innholdet i metodikken. Tiltakene og bekymringene våre er i stor grad ikke blitt gjentatte forsøk på konstruktiv dialog. Verneområdeseksjonens metode er faglig svakt, preget av hastverk og utilstrekkelig testing, manglende konstruktiv dialog. Siden 2021 har det årlig blitt påpekt svakheter i og bransjen har fremmet konkrete forbedringsforslag overfor Miljødirektoratet, men endringene er enkle å gjennomføre, men er ikke blitt innarbeidet. Vi har i brev som konkluderte med at Miljødirektoratet ikke sikrer at skogvernmetodikken er treffsikkert, i strid med KLDs føringer (se vedlegg 2).

Miljødirektoratet v/ Ellen Hambro
post@miljodir.no

20. februar 2024

Bekymringsmelding til Miljødirektoratet om svakheter og mangler i metode for naturfaglige registreringer i skogvernarbeidet

I 2021 innførte Miljødirektoratet en ny metode og instruks for naturfaglige registreringer i skogvernarbeidet. Siste versjon av instruksjonen er 1-2022 (Miljødirektoratet 2022).

Undertegnede firmaer har vært sentrale i bruken av instruksjonen i skogvernkartleggingsarbeidet i årene 2021-2023. Sammen har vi kartlagt en rekke områder over hele landet og representerer firmaer med bred erfaring med skogvernmetodikken.

I lys av brev av 22.03.2023 fra Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet om videre arbeid for et mest mulig kostnadseffektivt og treffsikkert skogvern (Miljødepartementet 2023), ønsker vi som fagbiologer å komme med en bekymringsmelding til Miljødirektoratet om svakheter og mangler i metode for naturfaglige registreringer i skogvernarbeidet.

Bakgrunnen for dette brevet er todelt. Den ene delen gjelder avgjørelser og tilbakemeldinger fra Statsforvaltere som mottar kunnskapen vår. Den andre delen gjelder vår oppfatning av at kunnskapsgrunnlaget vi leverer fra oss etter den nye metodikken i mange tilfeller oppleves å være lite treffsikkert og samtidig lite kostnadseffektivt.

Vi ønsker også å komme med innspill på hvordan metoden ved enkle grep kan bli mer kostnadseffektiv og treffsikker i tråd med KLD sine føringer. Blant annet ved i større grad å

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Trondheim, 26.01.2026

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/8417

Saksbehandler:
Gunnar Kjørstad

Revisjon av kartleggingsmetodikk i skogvernet

Vi viser til brev datert 7. januar 2026 fra Klima- og miljødepartementet og brev fra Bransjeforeningen for naturkonsulenter (BFN) datert 5.1.2026. Miljødirektoratet vil først bekrefte at bransjeforeningen trekker seg fra arbeidet med revisjon av kartleggingsmetodikk i skogvernarbeidet. I brev fra bransjeforeningen gis det begrunnelse for hvorfor de ikke ønsker videre deltakelse i arbeidet og Miljødirektoratet gir her sine vurderinger av de forhold som tas opp. Miljødirektoratet vil også presisere at det er mottatt flere gode innspill fra kartleggerne, og at disse innspillene tas nå inn i kartleggingsinstruks, mens andre innspill vil vurderes i det videre arbeidet.

Bakgrunn og organisering av arbeidet

I tråd med gitte føringer legges det til grunn bruk av type og klassifiseringssystemet Natur i Norge (NIN) og kartlegging i skogvernarbeidet. Miljødirektoratet har siden 2021 benyttet en metode